

ОСОБИСТІТЬ ВЧИТЕЛЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Актуальність теми. Організовуючи життєдіяльність дітей, спрямовуючи їх поведінку у певному напрямку, створюючи умови для розвитку мотивації навчання, дбаючи про засвоєння ними соціального досвіду, вчитель вступає в безпосередній контакт, взаємодію з учнями. У процесі спілкування мають місце міжособистісні взаємовпливи, які відбуваються як у вербальній, так і невербальній формі. Така взаємодія неможлива без оптимального обміну інформацією. Значне місце у цьому процесі має взаємопізнання вчителя і учня. Від того, яким являється вчителю учень і навпаки значною мірою залежить зміст і форма його висловлювань та дій, а, головне, їх результат.

Над проблемою працювало багато вчених: Б.Г.Ананьєв, А.Л. Бодальов, Я.Л. Коломінський, М.І. Лісіна, А. А. Леонтьєв, Т.А. Рєпіна та інші видатні психологи. Особливо науковці наголошували на вагомій ролі процесу педагогічного спілкування у соціально-психологічному становленні особистості дитини, особистісно орієнтоване навчання і виховання молодших школярів.

Особистісно орієнтоване навчання і виховання молодших школярів можливе лише за умови сформованості у сучасного вчителя високого рівня педагогічної культури і її базової складової – педагогічної етики [1, с.5].

В основі етики вчителя лежать гуманістичні цінності: любов до людей, доброта, довіра, розуміння позиції іншого, прагнення до саморозвитку і самоактуалізації, відкритість до нового досвіду. Гуманістична природа педагогічної етики має значення для правильної постановки вчителем цілей, завдань, вибір форм і методів навчання, допомагає відшукати правильну лінію у кожній унікальній ситуації діяльності. Дотримання норм педагогічної етики, виявлення педагогом відповідальності, доброзичливості, культури спілкування, такту та інших змістових компонентів етики детермінують його професійну поведінку, надають їй цілісності і виваженості [3, с.34].

Феномен педагогічної етики реалізується через опосередковану роль її загальних і специфічних функцій, що дає змогу здійснювати педагогічне коригування поведінки дитини, нейтралізувати її аморальні прояви, передати особисте ставлення до неї, відтворити моральні приклади для наслідування. Серед багатьох функцій, які здатна виконувати вчительська етика в умовах навчально-виховного процесу, деякі мають переважне значення. Особливо слід відзначити: комунікативну, психодидактичну і виховну [2, с.8].

Отже, слово вчителя має впливати на почуття і свідомість, має стимулювати мислення й уяву, створювати потребу пошукової діяльності. Педагогічне спілкування як засіб формування мовної особистості базується на певних вимогах до мовлення педагога.

Оптимальним треба вважати таке спілкування педагога з вихованцями в процесі навчально-виховної роботи, яке створює найбільш сприятливі умови для розвитку позитивної мотивації в навчальній діяльності, для соціально-психологічного розвитку дитини, забезпечує сприятливий емоційний клімат у всіх сферах діяльності, ефективно керівництво соціально-психологічними процесами в учнівському колективі та дає змогу максимально використовувати особистісні якості вихованців [4, с.55].

Педагогічне спілкування характеризується наступними функціями: пізнання особистості; обмін інформацією; організація діяльності; співпереживання; самоутвердження; обмін ролями.

Вчені зауважують, що саме освіта та виховання, яка транслюється через вчителя сприяє особистісному становленню молодшого школяра.

Освіта здійснює соціалізацію особистості, тобто забезпечує передачу загальнолюдського досвіду й культури від покоління до покоління. Тільки в процесі освіти і виховання потенціальні задатки й можливості індивіда перетворюються в реальні сутнісні

сили, особистість оволодіває духовним багатством, універсально і гармонічно розвиває свої емоційні інтелектуальні і фізичні сили. Освіта є неодмінним засобом укорінення в соціальне середовище тих надбань людського духу, без яких немислима цивілізованість [4, с.8].

Вагомий вплив на становлення особистості молодшого школяра має оцінка.

Виразники ідеї розвивального навчання Ш. Амонашвілі, В. Давидов, Д. Ельконін звертають увагу на психологічну суперечливість оцінки успішності в навчанні. Психологія сприйняття дитиною оцінки визначається передусім її очікуваннями: оціночні судження педагога, сповнені добрими побажаннями, орієнтовні вказівки, що перекриваються оцінкою тощо. Діти приймають на віру, засвоюють все те, що чують від учителя про себе: його оцінки навчання, здібностей, особистісних якостей, поведінки, міжособистісних стосунків [1, с.11].

Отже, вчителю слід пам'ятати про особливості емоційної сфери дитини в цей віковий період і за допомогою розширення репертуару етичної поведінки та толерантного підходу здійснювати ефективну регуляцію емоційного стану учня, а саме: створювати атмосферу емоційного комфорту; навчити дитину адекватних форм реагування на певні ситуації життя; сприяти динамізму емоцій, виникненню різноманітних позитивних переживань; не відгороджувати дітей, які мають проблеми в емоційній сфері, від негативних переживань; підказувати дитині ефективні гуманістичні способи вирішення проблемних ситуацій.

Література:

1. Агеева И. Успешный учитель: тренинговые и коррекционные программы / И. Агеева. – СПб. : Речь, 2007. – 208 с.
2. Власова О. Педагогічна психологія / О. Власова. – К: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Выготский Л. Педагогическая психология / ред. В. В. Давыдова. – М: Педагогика, 1991. – 419 с.
4. Зайченко І. Педагогіка / І. Зайченко. – К: Освіта України, 2006. – 528 с.

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Зобенько Н.А.

І. В. Олексенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ГРИ

Одним з найважливіших умінь людини є саме комунікативні уміння. Володіння в старшому дошкільному віці саме цими уміннями на високому рівні дозволяє ефективно взаємодіяти з однолітками у різних видах діяльності. Тому заклад дошкільної освіти повинен сприяти формуванню і розвитку комунікативних умінь у дітей дошкільного віку.

У закладі дошкільної освіти дитина постійно спілкується зі своїми ровесниками і дорослими. Таке спілкування для дитини дошкільного віку життєво необхідне. Граючись і навчаючись, розважаючись і працюючи, обмінюючись думками і оговорюючи свої справи, сперечаючись і поступаючи, радіючи і співчуваючи, дошкільник водночас набуває навичок людських взаємин. І від того, в якій формі він встановлює контакт з дітьми та дорослими залежить його комунікативні уміння [1, 28].

На думку багатьох дослідників, комунікація – це акт спілкування, метою якого є обмін інформацією [7, 191].

Згідно такого твердження можна стверджувати, що комунікативні уміння – це складні і усвідомлені комунікативні дії, засновані на теоретичних знаннях і практичній підготовленості дитини до спілкування.

Характеризуючи дане визначення, можна підкреслити що:

- комунікативні уміння є складними, що включають прості уміння;
- прості комунікативні уміння в ході постійних вправ автоматизуються і доводяться до навичку;
- комунікативні навички входять до складу комунікативних умінь і конкретизують останні своїм змістом;